

DZIAŁ XX

FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województw), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów, województwa).

3. Podstawę prawną określającą te procesy od 1 I 2010 r. stanowi ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1870, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami).

Podstawę prawną gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego stanowią również:

- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 446, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 814, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 486, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 198, z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 I 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2016 poz. 1015),

CHAPTER XX

PUBLIC FINANCE

General notes

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and in particular: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government units (i.e. gminas, cities with powiat status, powiats and voivodships), contracting liabilities involving public funds, managing public funds and public dept, as well as settlements with the European Union budget.

2. The presented data include information concerning the budgets of local government units (i.e. of gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship).

3. The legal basis defining these processes since 1 I 2010 is provided by the Law of 27 VIII 2009 on Public Finances (uniform text Journal of Laws 2016 item 1870, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments).

The legal basis for the financial management of local government units is:

- the Law of 8 III 1990 on Gmina Local Government (uniform text Journal of Laws 2016 item 446, with later amendments),
- the Law of 5 VI 1998 on Powiat Local Government (uniform text Journal of Laws 2016 item 814, with later amendments),
- the Law of 5 VI 1998 on Voivodship Local Government (uniform text Journal of Laws 2016 item 486, with later amendments),
- the Law of 13 XI 2003 on Incomes of Local Government Units (uniform text Journal of Laws 2016 item 198, with later amendments),
- the Minister of Finances Regulation of 16 I 2014 on Budgetary Reporting (Journal of Laws 2016 item 1015),

– rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 1053, z późniejszymi zmianami).

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określane w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

5. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa (tj. podatek dochodowy od osób prawnych i osób fizycznych),
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy,
- d) środki pozyskane z innych źródeł na dofinansowanie zadań własnych;

2) dotacje:

- a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,

– *the Minister of Finances Regulation of 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (uniform text Journal of Laws 2014 item 1053, with later amendments).*

4. *Revenue and expenditure of the budgets of local government units are determined in the budgetary law passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Law of Public Finances.*

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat. Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly.

5. Budget revenues of local government units comprise:

1) *own revenue, i.e.:*

- a) *share in taxes which make the revenue of state budget (i.e.: corporate and personal income taxes)*
- b) *receipts from charges and taxes established and collected on the basis of separate acts, including the tax on real estate, the agricultural tax, forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, treasury fee, royalties for mineral exploration and marketplace stall trading fee,*
- c) *revenue from property, i.e. income from renting and leasing,*
- d) *funds from other sources for the additional financing of own tasks;*

2) *allocations:*

- a) *appropriated allocations from the state budget for: government administration-related tasks, own tasks, task fulfilled on the basis of agreements with bodies of the government administration*

- b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
- c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
- d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna z budżetu państwa przekazywana wszystkim jednostkom samorządu terytorialnego dla uzupełnienia ich własnych dochodów, w tym na zadania oświatowe.

6. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

7. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

b) provided under programmes financed from European funds and other not reimbursable foreign funds and payments from the budget of European funds,

c) received from the appropriated funds (from 2011 state appropriated funds),

d) other allocations, including allocations based on agreements with bodies of the government administration;

3) general subsidy from the state budget transferred to all local government budgets for supplementing their own revenue, of which for educational tasks.

6. Expenditure of local government units are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- *expenditure on wages and salaries (including derivatives),*
- *expenditure on the purchase of materials and services,*
- *grants, among others, for organisational and legal units operating within local government units budgets,*
- *expenditure on debt servicing,*
- *expenditure related to granting endorsements and guarantees.*

7. Information concerning local government units budgets is compiled on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.

TABL. 1 (280). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG RODZAJÓW**
*REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
BY TYPE*

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Powiaty <i>Powiats</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Wojewódz- two <i>Voivodship</i>
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM					
TOTAL					
2005	5110982,7	2722947,6	839573,7	1245813,2	302648,2
2010	8485240,6	4341496,0	1441825,3	1949448,9	752470,4
2015	10258360,4	5150093,2	1445615,1	2520607,4	1142044,7
2016	10937290,8	5900795,8	1449143,7	2771755,7	815595,5
Dochody własne	4051150,9	2003956,3	437450,1	1360537,1	249207,5
Own revenue					
w tym: of which:					
Udział w podatku dochodowym: <i>Share in income tax:</i>					
od osób prawnych	182192,1	25252,6	5245,3	34544,0	117150,2
<i>corporate income tax</i>					
od osób fizycznych	1578674,9	738071,2	200191,3	589528,4	50884,0
<i>personal income tax</i>					
Podatek od nieruchomości	783285,1	496910,0	x	286375,1	x
<i>Tax on real estate</i>					
Podatek rolny	154165,0	152691,4	x	1473,7	x
<i>Agricultural tax</i>					
Podatek od środków transportowych	52619,3	34766,2	x	17853,0	x
<i>Tax on means of transport</i>					
Podatek od czynności cywilnoprawnych	70508,0	45031,6	x	25476,3	x
<i>Tax on civil law transactions</i>					
Oplata skarbową	18231,0	8862,9	x	9368,1	x
<i>Treasury fee</i>					
Dochody z majątku	193938,0	84313,0	17620,6	81327,0	10677,4
<i>Revenue from property</i>					
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	88424,7	42575,4	10433,7	31181,8	4233,8
<i>of which income from renting and leasing as well as agreements with a similar character</i>					
Środki na dofinansowanie własnych zadań po- skane z innych źródeł	38109,5	13080,4	4996,8	7062,9	12969,5
<i>Funds for additional financing of own tasks from other sources</i>					

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 1 (280). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
 WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)
 REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
 BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Powiaty <i>Powiats</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Wojewódz- two <i>Voivodship</i>
	w tys. zł		in thous. zł		
Dotacje ogółem Total allocations	3403929,1	2038769,0	352144,4	658436,3	354579,4
Dotacje celowe	2982036,5	1953785,5	318909,1	565104,7	144237,2
<i>Appropriated allocations</i>					
z budżetu państwa	2811887,1	1901212,4	240271,0	545030,8	125373,0
<i>from the state budget:</i>					
na zadania: <i>for tasks:</i>					
z zakresu administracji rządowej	2321297,3	1618898,7	162769,8	462458,5	77170,3
<i>for government administration tasks</i>					
własne	487864,0	280542,1	77228,5	81890,7	48202,7
<i>for own tasks</i>					
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	2725,8	1771,5	272,7	681,6	–
<i>realized on the basis of agreements with government administration bodies</i>					
na działania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	52409,5	29724,4	12330,0	10338,4	16,7
<i>for tasks realized on the basis of agreements between local government units</i>					
otrzymane z państwowych funduszy celowych <i>received from state appropriated funds</i>	33431,5	7947,2	4104,9	9045,5	12333,9
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań	84308,3	14901,4	62203,3	690,0	6513,5
<i>for financial assistance between local gov- ernment units for additional financing of own tasks</i>					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	316572,2	83758,4	20904,1	43377,6	168532,1
<i>Allocations from paragraphs 200 i 620^b</i>					
Subwencja ogólna z budżetu państwa	3482210,7	1858070,6	659549,3	752782,3	211808,5
<i>General subsidies from the state budget</i>					
W tym część oświatowa	2417140,1	1215930,3	451428,6	704827,5	44953,7
<i>Of which educational part</i>					

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. ^b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2 (281). **DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
 WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R.**
**REVENUE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
 BY DIVISION IN 2016**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Powiaty Powiats	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	10937290,8	5900795,8	1449143,7	2771755,7	815595,5
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	177163,8	107557,7	11248,7	83,7	58273,7
<i>Agriculture and hunting</i>					
Transport i łączność	455823,2	71440,6	103892,0	174839,4	105651,2
<i>Transport and communication</i>					
Gospodarka mieszkaniowa	200624,4	91484,0	26737,5	74121,5	8281,4
<i>Dwelling economy</i>					
Działalność usługowa	45985,2	1632,1	31297,2	7567,0	5489,0
<i>Service activity</i>					
Administracja publiczna	55502,1	32498,1	5343,8	11130,9	6529,3
<i>Public administration</i>					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	121958,6	1021,9	65399,7	55537,0	-
<i>Public safety and fire care</i>					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	3036585,3	1585520,3	252539,9	1030017,4	168507,8
<i>Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal personality and expenses associated with their intake</i>					
Oświata i wychowanie	242281,6	160202,3	25637,8	56271,7	169,7
<i>Education</i>					
Ochrona zdrowia	103104,3	201,5	55834,5	16184,9	30883,4
<i>Health care</i>					
Pomoc społeczna	2262928,7	1643718,4	170005,0	446323,8	2881,6
<i>Social assistance</i>					
Edukacyjna opieka wychowawcza	33281,9	22304,2	4473,6	6503,7	0,5
<i>Educational care</i>					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	264369,4	184483,7	4479,1	74893,4	513,2
<i>Municipal economy and environmental protection</i>					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	29181,5	14387,6	81,9	10517,0	4195,0
<i>Culture and national heritage</i>					
Kultura fizyczna	38472,1	25626,9	767,2	12076,0	2,0
<i>Physical education</i>					

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 3 (282). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW**
EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS BY TYPE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Powiaty	Miasta na	Wojewódz-
		Total	Gminas ^a	Powiats	prawach powiatu	two
		w tys. zł		in thous. zł		Voivodship
OGÓŁEM	2005	5165706,1	2676370,2	857819,2	1265934,5	365582,2
TOTAL	2010	9338507,4	4918039,8	1522555,4	2130686,6	767225,6
	2015	10524883,2	5135811,7	1433269,2	2615271,5	1340530,9
	2016	10621097,8	5703698,8	1420677,0	2761452,9	735269,1
Wydatki bieżące		9330520,9	5135247,8	1204633,4	2489080,7	501558,9
Current expenditure						
w tym:						
of which:						
Dotacje		829350,5	301667,2	63379,8	291535,1	172768,4
Allocations						
w tym dla samorządowych zakładów budżetowych		10104,4	7236,8	1215,5	1652,2	–
of which for local government budgetary establishments						
Świadczenia na rzecz osób fizycznych		2151080,9	1661007,6	52462,9	433245,2	4365,3
Benefits for natural persons						
Wydatki bieżące jednostek budżetowych		6211297,8	3116561,3	1074251,5	1716913,7	303571,3
Budget revenues of local government units						
w tym:						
of which:						
wynagrodzenia		3460834,0	1746463,0	654781,5	915428,9	144160,6
wages and salaries						
w tym osobowe		3141928,3	1579047,4	593039,7	836798,1	133043,1
of which personal						
pochodne od wynagrodzeń ^b		648303,4	345335,8	111039,4	165790,3	26137,9
derivatives from wages and salaries ^b						
zakup materiałów i usług		1653234,0	783399,9	211646,6	542068,9	116118,6
purchase of materials and services						
wydatki na obsługę długu		102271,2	37095,5	8605,9	36292,2	20277,6
expenditures on debt servicing						
Wydatki majątkowe		1290577,0	568451,0	216043,6	272372,2	233710,2
Property expenditure						
W tym inwestycyjne ^c		1240031,6	564154,2	216031,6	244591,6	215254,2
Of which investment expenditure ^c						

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. ^c Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status. ^b Include contributions to compulsory social security and the Labour Fund as well as contribution to the Bridging Pension Fund. ^c Including allocations for financing investment tasks of local government budgetary establishments.

TABL. 4 (283). **WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
WEDŁUG DZIAŁÓW W 2016 R.**
*EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT UNITS BUDGETS
BY DIVISION IN 2016*

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Wojewódz- two <i>Voivodship</i>
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	10621097,8	5703698,8	1420677,0	2761452,9	735269,1
TOTAL					
w tym: <i>of which:</i>					
Rolnictwo i łowiectwo	211032,4	132586,4	11909,5	112,9	66423,6
<i>Agriculture and hunting</i>					
Transport i łączność	1302162,7	385715,1	264445,5	398444,9	253557,2
<i>Transport and communication</i>					
Gospodarka mieszkaniowa	131393,4	71272,8	13482,4	41542,2	5095,9
<i>Dwelling economy</i>					
Działalność usługowa	47524,3	11779,4	21130,5	8791,9	5822,6
<i>Service activity</i>					
Administracja publiczna	949344,3	543315,2	150012,6	163249,1	92767,5
<i>Public administration</i>					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	186677,4	51113,2	65955,6	69508,6	100,0
<i>Public safety and fire care</i>					
Obsługa długu publicznego	102282,3	37106,6	8605,9	36292,2	20277,6
<i>Public debt servicing</i>					
Oświata i wychowanie	3333280,9	1945256,2	390728,1	955705,0	41591,6
<i>Education</i>					
Ochrona zdrowia	183218,3	23227,4	59773,8	29415,9	70801,1
<i>Health care</i>					
Pomoc społeczna	2621304,8	1812083,0	237161,7	566457,1	5603,1
<i>Social assistance</i>					
Edukacyjna opieka wychowawcza	283797,8	67723,9	108806,2	104996,9	2270,7
<i>Educational care</i>					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	474730,6	317055,7	2928,5	153180,2	1566,2
<i>Municipal economy and environmental protection</i>					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	338769,0	157288,9	8611,1	100690,0	72179,0
<i>Culture and national heritage</i>					
Kultura fizyczna	172571,7	77052,4	3173,2	66579,9	25766,3
<i>Physical education</i>					

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
^a *Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.*

TABL. 5 (284). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF LOCAL GOVERNMENT BUDGETARY
ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Powiaty	Miasta na	Wojewódz- two
		Total	Gminas ^a	Powiats	Cities with powiat status	
		w tys. zł		in thous. zł		
Przychody	2015	185707,4	99603,1	5545,0	80559,3	–
Revenue	2016	172242,3	94275,0	5767,9	72199,4	–
w tym: of which:						
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		127410,5	68709,8	2862,2	55838,5	–
<i>Revenue from sale of products, asset components and services</i>						
Dotacje z budżetów jednostek samorządu teryto- rialnego ^b		9904,7	6934,3	1318,3	1652,2	–
<i>Allocations from local government units budgets^b</i>						
Koszty	2015	182242,7	97399,9	5399,4	79443,4	–
Costs	2016	167323,0	91590,7	5784,9	69947,4	–
w tym: of which:						
Materiały i usługi		76184,2	31215,9	2199,9	42768,4	–
<i>Materials and services</i>						
Podatek dochodowy od osób prawnych		2070,3	781,4	–	1288,8	–
<i>Corporate income tax</i>						
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samo- rządu terytorialnego		681,9	681,9	–	–	–
<i>Surplus payments to local government units budgets</i>						

^a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

^a Excluding revenue and costs of local government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. ^b Including allocations from the state budget as well as payments within the European funds budget.